

Metsänhoitoyhdistys Kaakko
Jarmo Haimila, toiminnanjohtaja
jarmo.haimila@mhy.fi

Lausunto

06.04.2021

MTK-Kaakkois-Suomi
Tuula Dahlman, toiminnanjohtaja
tuula.dahlman@mtk.fi

MTK metsälinja/Kaakkois-Suomi
Hannu Ripatti, kenttäpäällikkö
hannu.ripatti@mtk.fi

Kaakkois-Suomen ELY-keskus
kirjaamo.kaakkois-suomi@ely-keskus.fi

Luumäen pohjavesialueiden luokitukset ja rajaukset (KASELY/341/2020)

Yhteisenä lausuntonamme toteamme pohjavesialueiden luokitusten ja rajausten muutoksesta seuraavaa

Lausunnonantajat toteavat, että puhdas talousvesi on kaikkien eduksi ja onkin tärkeää, että siitä huolehditaan kaikessa toiminnassa. Pohjavesialueista huolehtiminen kuuluu normaaliin maa- ja metsätalouteen. Onkin tärkeää, että tiedämme mahdollisimman tarkasti tutkittuun tietoon perustuen käyttöön soveltuvat pohjavesialueet ja niiden rajat. Rajausten, luokitusten ja käyttötarpeiden lisäksi on syytä huomioida pohjavesialueiden muut vaikutukset elinkeinotoiminnalle.

Kaakkois-Suomen ELY-keskuksen uudet luokitus- ja rajausperusteet:

”Pohjavesialueet rajataan geologisina kokonaisuuksina saatavilla olevan hydrogeologisen tiedon perusteella. Pohjavesialueet luokitellaan vedenhankintakäyttöön soveltuvuuden ja suojelutarpeen perusteella luokkiin 1, 2, 1E, 2E tai E.

1-luokkaan kuuluvat alueet, jotka ovat vedenhankintaa varten tärkeitä, ja joiden vettä käytetään tai on tarkoitus käyttää yhdyskunnan vedenhankintaan tai talousvetenä yli 10 m³/vrk tai yli viidenkymmenen ihmisen tarpeisiin

2-luokkaan kuuluvat muut vedenhankintakäyttöön soveltuvat alueet, jotka pohjaveden antoisuuden ja muiden ominaisuuksien perusteella soveltuvat 1- luokan mukaiseen käyttöön.

Uutena tarkistuksen yhteydessä on otettu mukaan luokitukseen muun lainsäädännön nojalla suojellut, suoraan pohjavedestä riippuvaiset, luonnontilaiset tai luonnontilaisen kaltaiset, merkittävät pintavesi- ja maaekosysteemit, joiden perusteella pohjavesialue saa lisämerkinnän E. ”

Yleisesti muutoksista

Luumäen kunnassa ja osin naapurikuntien kanssa yhteisiä pohjavesialueita on luokiteltu kaikkiaan 27 kpl. Niissä 17 alueella on tehty rajausmuutoksia ja 10 aluetta on saanut E-luokka merkinnän.

Pohjavesialueita on yhdistetty ja vanhoja jo poistettuja IV-luokan pohjavesialueita on nostettu joko 1E, 2 tai 2E-luokkaan. Luottaen siihen, että alueet ovat aikanaan luokiteltu oikein ja sen pohjalta on

alueiden käyttöä suunniteltu, nyt tehtävät muutokset voivat aiheuttaa kohtuuttomia vaikeuksia alueen toimijoille.

Tiedottaminen / kuuleminen

Maanomistajia, joiden omistamilla mailla kyseisiä alueita on, ei ole riittävästi informoitu luokitusten ja rajausten muutoksien aloittamisesta eikä kuulemisesta. Ennen luokituksen ja rajausmuutosten aloitusta olisi ollut syytä lähestyä kaikkia pohjavesialueiden maanomistajia, jotta he olisivat voineet jo prosessin aikana käydä keskustelua tarvittavilta osin ELY-keskuksen kanssa.

Kuulemisvaiheen informointi jäi myös vajavaiseksi. Maanomistajilta saadun palautteen perusteella asiasta ei ilmeisesti ole informoitu yleisesti ilmestyvissä lehdissä eikä suoraan maanomistajia. Kuulemisesta on ilmoitettu kuntien ja ELYn omien nettisivujen kautta. Koska läheskään kaikki kansalaiset eivät seuraa nettisivuja, jää asia huomaamatta myös henkilöiltä, joiden toimintaan pohjavesialueiden muutoksilla on vaikutusta. Koska maanomistajat eivät ole saaneet suoraan tietoa kuulemisesta, heikentää se mahdollisuutta vaikuttaa omaisuuden käyttöön liittyviin asioihin ja siten on omiaan heikentämään maanomistajan oikeusturvaa.

Tämän epäkohdan korjaamiseksi olisi kuulemisaikaa syytä pidentää ja maanomistajien sekä elinkeinonharjoittajien tiedottaminen ja kuuleminen oltava avoimempaa ja henkilökohtaisempaa. Kuulemismenettelyn avoimuus on erittäin tärkeää, koska se näyttää olevan ainoa tapa asianosaisten vaikuttaa, kun päätöksistä ei voi valittaa. Nyt olevasta kuulemisesta on syytä ottaa aikalisä ja ottaa maanomistajiin yhteyttä palautteen saamiseksi ja selvittää vielä tarkennusta vaativia kohteita sekä vaikutuksia elinkeinoille. Olisikin hyvä järjestää maanomistajille esim. teams tms. tilaisuus, jossa pohjavesiluokituksen ja rajausten perusteista kerrotaan ja maanomistajat voivat esittää kysymyksiä ja mielipiteitä.

E-luokassa tarkennettavaa

Osalla E-luokan kohteista on todettu myös ihmistoiminnan vaikutuksia olevan vielä olemassa ja vesien virtauksissa erilaisia pohja- ja pintavesivaikutuksia. Onhan kaikki E-luokan kohteet käyty maastossa tarkistamassa? Kohteilla, joilla on ihmistoiminnan vaikutuksia on syytä vielä tarkentaa, täyttävätkö ne E-luokan kaikki vaatimukset.

Onko tarpeen laajoa pohjavesialueita merkitä kokonaan E-merkinnällä? Kohde voi sijaita laajankin pohjavesialueen reunalla ja kuitenkin koko pohjavesialue saa E-merkinnän. Pelkillä E-alueilla vaikutusalueita tulisi kohdentaa vain merkinnän perusteena olevan kohteen välittömään läheisyyteen.

Yksityiskohtaisemmin luokka ja rajausmuutoksista

Taavetin 0544101 pohjavesialueeseen on yhdistetty aiemmin poistetut Nuijamäen IV-luokan pohjavesialue 0544108 ja Hepoharjun IV-luokan pohjavesialue 0544111. Yhdistettäessä niistä on tullut 1E-luokan pohjavesialue.

- IV-luokan alueilla ei tehdyn selvityksen mukaan ole ollut vedenottoa. Selvitys on tehty hyvin suppeaan maastotarkistuksiin perustuen, koskien lähinnä Hepoharjun aluetta. Tehdyn tutkimuksen perusteella on vedetty johtopäätös, että se on samaa pohjavesialuetta Taavetin kanssa. Onko tutkimus riittävän kattava johtopäätöksen tekoon? Nuijamäen alueesta ei ole vastaavaa selvitystä.
- Alueella on edelleen elinkeinotoimintaa, joihin luokan nostaminen 1E-luokkaan vaikuttaa elinkeinoja heikentävästi. Kustannuksia elinkeinon harjoittamisen on odotettavissa lisää.

Nykytietoihin perustuen Taavetin, nuijamäen ja Hepoharjun pohjavesialueita ei tule yhdistää. Maanomistajien ja elinkeinonharjoittajien kanssa tulee käydä keskustelut elinkeinotoimintaan liittyen.

Seuraavat alueet ovat nostettu IV-luokasta takaisin luokiteltuihin pohjavesialueisiin. Selvityksessä Luumäen kunnan pohjavesialueista niille ei ole kuitenkaan kerrottu tarkempia perusteita. Perustuuko vedenmäärän antoisuus ja laatu riittäviin mittauksiin täyttämään vedenottoon soveltuvuuden rajan? **Ilman tarkempia perusteluja ei näitä alueita tule nostaa luokiteltuihin alueisiin.**

- Kaitjärvi 0544106, IV-luokasta nosto 2E -luokkaan
- Haimilankangas 0544113, IV-luokasta nosto 2-luokkaan
- Toikkala 0544115, IV-luokasta nosto 2-luokkaan
- Laajankangas 0541652, Lemin kanssa yhteinen, IV-luokasta nosto 2E-luokkaan

Millaisiin tutkimuksiin seuraavien alueiden yhdistäminen perustuu?

- Välikangas/Havonkangas 0573955 A ja Kaurioharju 0590953, pohjavesialueiden yhdistäminen Kaurioharju-Havonkangas 0573955, 2-luokkaan
- Mäntykiven- ja Hepokivenkangas 0573915 A, B ja C, pohjavesialueiden yhdistäminen Mäntykiven- ja Hepokivenkangas 0573915, 2E-luokkaan